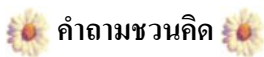

การประเมินคุณภาพและ วิจารณ์การแสดง

กิจกรรมการแสดงนาฏศิลป์และการละคร ผู้ชมจะสามารถชื่นชมรับรู้ความงดงามและคุณค่าทางศิลปะได้นั้น ผู้ชมต้องศึกษาหลักการทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความรู้ สติปัญญา แนวคิด สามารถประเมินคุณภาพและวิพากษ์วิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์และการละครได้อย่างสร้างสรรค์ ช่วยให้เกิดประโยชน์แก่ผู้สร้างงานนาฏศิลป์และการละคร ได้มองเห็นข้อดี ข้อเสีย ของผลงานการแสดง เพื่อจะได้พัฒนาคุณภาพของงานให้มีมาตรฐาน มีคุณค่าการแก้การเป็นแบบอย่างที่ดีต่อไป

นักเรียนชอบดูนาฏศิลป์และละครหรือไม่ เพราะเหตุใด

หลักการชมการแสดงนาฏศิลป์และการละคร

ผู้ชมการแสดงมีจุดมุ่งหมายในการชมแตกต่างกันไป เช่น บางคนชมการแสดงเพื่อการผ่อนคลายความเครียด บางคนต้องการศึกษาหาความรู้ในแง่มุมต่างๆของการแสดง การแสดงจึงให้ทั้งความรู้และความบันเทิง โน้มน้าวจิตใจให้เกิดความรู้ ความคิดพิจารณาเรื่องราวต่างๆ สร้างจินตนาการความคิดที่ตนเองชื่นชมและต้องการ เพื่อให้บรรลุผลตามจุดประสงค์ของการชมการแสดง ผู้ชมต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ในวิชาการละครตามสมควร เพื่อให้การชมได้อรอดรส เกิดความซาบซึ้งในการแสดง สามารถวิพากษ์วิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์และการละครได้อย่างสร้างสรรค์ปราศจากอคติ ผู้ชมจึงควรมีหลักในการชมการแสดงดังต่อไปนี้

- ศึกษาประเภทของการแสดงที่ชม ว่ามีรูปแบบอย่างไร เป็นการแสดงประเภทใด เช่น **การแสดงละครพื้นทาง** การแสดงละครเวที การ

แสดงระบำ รำ ฟ้อน หรือ **การแสดงโขน**   [1] เป็นต้น ซึ่งควรหาความรู้จากเอกสาร เกี่ยวกับการแสดงนั้นล่วงหน้า เช่นอ่านคู่มือ การแสดง มีจิตใจที่ผ่อนคลาย มีความตั้งใจในการชมการแสดงอย่างจริงจัง ไม่กังวลเรื่องอื่นๆ มีปฏิสัมพันธ์กับการแสดงของผู้แสดง เช่นปรบมือ เมื่อผู้แสดง แสดง ได้ดี และมีอารมณ์คล้อยตามไปกับบทบาทของผู้แสดง

- เมื่อการแสดงจบลง ผู้ชมต้องให้เกียรติผู้แสดง โดย**การปรบมือ**   [2]

มีความรู้ในการชมการแสดง ที่เรียกว่าดูเป็น ฟังบทเพลงและภาษาของการแสดงต่างๆ ได้ด้วยความเข้าใจ สามารถวิเคราะห์ วิเคราะห์เรื่องที่ชมได้อย่างสร้างสรรค์มีมรรยาทในการชมการแสดง โดยปิดเครื่องมือถือสารทุกชนิด และการชมการแสดงต้องไม่ส่งเสียงรบกวนผู้ชมท่านอื่น งดรับประทานอาหาร และเครื่องดื่มทุกชนิด ชมการแสดงนาฏศิลป์และละครผู้ชมควร ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการแสดง เพื่อจะได้รับความสนุกสนานแลความรู้ในการรับชม ต้อง แต่งกายให้สุภาพเรียบร้อย เหมาะสม กับสถานที่ที่ใช้ในการแสดง เช่นหอประชุม

2.1 หลักเกณฑ์ที่ควรนำมาใช้ใน การประเมินคุณภาพการแสดง ประกอบด้วย

- (1) การนำเสนอการแสดงต้องชัดเจนว่าเป็นเรื่องประเภทใด ชนิดของการแสดงเป็นแนวอนุรักษ์หรือสร้างสรรค์
- (2) นักแสดงมีเอกลักษณ์ในการเคลื่อนไหวร่างกาย มีการจัดระเบียบของร่างกาย ท่าทางถูกต้องตามแบบแผนของการแสดงชุดที่นำมาเสนอน้อยน้อยเพียงใด
- (3) ลักษณะการแสดงมีความงาม ทั้งในระดับพื้นฐานและมาตรฐาน
  - * ความงามระดับพื้นฐาน ได้แก่ ความประณีตบรรจง ความเป็นระเบียบ เรียบร้อย ความถูกต้องชัดเจน ผสมกลมกลืนกันอย่างเหมาะสม
  - * ความงามระดับมาตรฐาน เป็นความงามในระดับวิชาชีพที่ได้รับการศึกษาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ คือความสมดุล ความกลมกลืน ความได้สัดส่วน ความเป็นเอกภาพ จังหวะ และการเคลื่อนไหวร่างกายมีความถูกต้องชัดเจน
- (4) ผลงานควรมีประโยชน์ ให้คุณค่าต่อสังคม ทั้งในด้านสติปัญญา อารมณ์ และจิตใจ

* **ด้านสติปัญญา** การแสดงที่ดีมีคุณภาพนอกจากให้ความบันเทิงแล้ว ควรมีแง่คิดเพื่อก่อให้เกิดคุณค่าทางสติปัญญา มีสาระ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ในชีวิตจริง และวิเคราะห์ปัญหาของสังคมโดยรวมได้

* **ด้านอารมณ์** การแสดงควรมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ความบันเทิง เพื่อผ่อนคลายความเครียดของอารมณ์ เป็นการเปลี่ยนแปลงชีวิตประจำวันที่น่าเบื่อหน่าย ทำให้ผู้ชมมีสุขภาพจิตที่ดีขึ้น และมีความตื่นตัวในการดำเนินชีวิต

* **ด้านจิตใจ** การแสดงควรมีคุณภาพในด้านที่ช่วยจรรโลงจิตใจหรือช่วยยกระดับ พัฒนาจิตใจของผู้ชมให้สูงขึ้น กล่าวคือ ช่วยทำให้ผู้ชมได้รับแง่คิด เกิดมุมมองใหม่ เกิดความรู้สึก ออกจากกระทำในสิ่งที่ค้างตามข้อคิดที่นำเสนอผ่านการแสดงนั้นๆ

2.2 คุณภาพด้านองค์ประกอบการแสดง คุณภาพด้านองค์ประกอบของการแสดง ประเมินจากสิ่งต่อไปนี้

(1) เครื่องประกอบการแสดงบนเวที (Prop Crew) เช่น อุปกรณ์ประกอบฉาก และ อุปกรณ์ประกอบการแสดงอื่นๆ เครื่องใช้ส่วนตัว เครื่องประดับถูกต้องตามแบบแผน ตามยุคสมัย

(2) ระบบเสียงและอุปกรณ์เสียง (Sound Crew) ระบบเสียงชัดเจน ไม่มีเสียงสะท้อน หรือเสียงก้องเกิดขึ้นขณะมีการแสดง

(3) **เครื่องแต่งกาย** การแต่งหน้า (Costume and Make up) ถูกต้องตามยุคสมัย การให้สี ไม่ฉูดฉาด ผสมกลมกลืนกับฉาก ไฟ เครื่องแต่งกายสมฐานะและบทบาทของตัวละครแต่ละตัว

(4) คุณภาพด้านองค์ประกอบของการแสดง สะท้อนให้เห็นความสามารถของ ผู้จัดการแสดงว่า มีความรู้ในเรื่องของศิลปะเป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็งานด้านฝีมือ งานด้านเทคนิคและอื่นๆผสมกลมกลืนกันเป็นอย่างดี ทำให้งานแสดงมีคุณภาพ

2.3 หลักการประเมินการแสดงนาฏศิลป์ นาฏศิลป์เป็นศิลปะการแสดงแขนงหนึ่งที่ใช้การเคลื่อนไหวและการจัดระเบียบร่างกายของมนุษย์อย่างมีจังหวะ ลีลา ทำให้เกิดภาษาท่าทางที่สามารถสื่อความหมายแทนภาษาพูด การแสดงนาฏศิลป์ทุกชาติมีจุดกำเนิดมาจากแรงบันดาลใจในการจัดการแสดงเพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนาตามความเชื่อของแต่ละ ชาติแต่ละท้องถิ่น มีทั้งนาฏศิลป์ระดับพื้นบ้านและระดับมาตรฐาน การประเมินการแสดงนาฏศิลป์นั้น ประเมินจากองค์ประกอบของการแสดงนาฏศิลป์ดังต่อไปนี้

1. ลีลาในการเคลื่อนไหวถูกต้องตามแบบแผน

- นำหลักแห่งความสมดุลมาใช้ในงานนาฏศิลป์ โดยใช้เวทีเป็นจุดศูนย์กลาง ตำแหน่งของผู้แสดงควรอยู่แต่ละซีกของเวที ให้มีสัดส่วนจำนวนเท่ากัน ไม่ควรไปรวมกลุ่มอยู่ด้านใดด้านหนึ่งจนมาก

- มีการเคลื่อนไหว การแปรแถวมีความหลากหลายไม่น่าเบื่อ เช่น การรวมกัน เป็นวงกลม การเข้าหาผู้ชม การถอยห่าง การโค้งแถวทแยงมุม ตั้งแถวหน้ากระดาน การฉวัดเฉวียน สลับพื้นปลา ขกสูง การกอดค้ำ การจัดระดับของศีรษะ เช่น ท่าสูง ท่าต่ำ นั่งคุกเข่า การตั้งข้อม การจัดกลุ่มของนักแสดง เป็นต้น

2. **ดนตรี** **การขับร้อง** **ท่วงทำนอง** จังหวะของเพลง เครื่องแต่งกาย และลีลาในการ เคลื่อนไหวต้องมีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน

3. **หลักการวิจารณ์** การแสดงนาฏศิลป์และการละคร การวิจารณ์ เป็นเรื่องของการใช้ **วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์** ต่อสิ่งที่ได้ดู เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ชมการแสดงได้แสดงความคิดเห็นต่อการแสดงที่ได้ชม ซึ่งผู้วิจารณ์ควรมีหลักเกณฑ์ในการวิจารณ์การแสดงอย่างเป็นระบบ สามารถแยกแยะและประเมินคุณค่าตามชนิดและประเภทของการแสดงด้วยความเป็นธรรม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ อย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้ผู้สร้างงานสามารถผลิตผลงานการแสดงใหม่ๆ ออกมาอย่างมีคุณภาพ และเกิดแนวคิดที่จะปรับปรุงพัฒนา สร้างสรรค์งานที่มีคุณค่าได้มาตรฐาน

3.1 คุณสมบัติของผู้วิจารณ์ ผู้วิจารณ์งานศิลปะที่จะต้องเป็นผู้มีความศรัทธา มีความรักในศิลปะแขนงนี้ มี

1. มีความรู้เป็นอย่างดีในศิลปะการแสดงสาขาที่วิจารณ์ ผู้วิจารณ์จะต้องมี ความรู้เกี่ยวกับลักษณะ ประเภท และรูปแบบในการแสดงแต่ละประเภทเป็นอย่างดี และมีความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ในศาสตร์สาขาต่างๆที่หลอมรวมเป็นองค์ประกอบ ของงานที่วิจารณ์
2. มีประสบการณ์เกี่ยวกับงานศิลปะทุกแขนง ผู้วิจารณ์ที่ดีจะต้องมีความ สนใจกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้ติดตามกระแสความเคลื่อนไหวของศิลปะทุกแขนง ไม่ใช่สนใจเฉพาะสาขาที่ตนมีความรู้เท่านั้น ผู้วิจารณ์จึงต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล
3. มีการซึมซับรับรู้ศิลปะทางนาฏศิลป์ เป็นนักดู นักชม สังคมประสบการณ์ มาพอสมควร และถ้าสามารถเพิ่มพูนประสบการณ์ได้โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในการวิจารณ์งานแสดงต่างๆ ก็จะช่วยพัฒนาทักษะความคิด และ การมองให้มีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น
4. มีความสามารถในการสื่อสาร ผู้วิจารณ์จะต้องมีความรอบรู้เกี่ยวกับ เรื่องราวของศิลปะการแสดงในอดีต โดยนำความรู้ประสบการณ์ทางด้านการแสดง มาบูรณาการกับศิลปวิจารณ์ และประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อสร้างศักยภาพในการเข้าถึงปรัชญาทางศิลปะ เพราะการเรียนรู้ศิลปะในอดีตจะ ทำให้ทราบถึงภูมิปัญญาของปรมาจารย์ เทคนิค กลวิธี และแบบอย่างศิลปะ ซึ่งจะช่วยสร้างทักษะในการวิเคราะห์ วิจารณ์ ฝึกให้เป็นผู้ที่มีประสาทสัมผัสในเชิงวิเคราะห์ มีความคิดฉับไว มีสติปัญญาในการตัดสินใจ ประเมินค่าทางด้านสุนทรียะของผลงานการแสดง ซึ่งบุคคลที่มีความรอบรู้ในศิลปะการแสดงเป็นอย่างดี ย่อมจะสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้สึกลึกซึ้ง แยกแยะข้อดีและข้อเสียอธิบายเหตุผลให้ผู้อื่นเข้าใจได้ชัดเจนกว่าผู้ที่ไม่มีความรู้ในด้านนี้ยิ่งนัก

3.2 หลักการวิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์และการละคร

1) **หลักการวิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์** การวิจารณ์ผลงานการแสดงนาฏศิลป์ตามทฤษฎีการวิจารณ์อย่างสุนทรีย์ของ ราล์ฟ สมิธ (Ralph Smith) ได้บูรณาการระหว่างสุนทรียศาสตร์และศิลปะวิจารณ์เข้าด้วยกัน โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1.1) การบรรยาย เป็นการพูดหรือเขียนถึงการรับรู้สิ่งที่เห็นและรู้สึก รวมทั้งการรับรู้คุณสมบัติต่างๆ ของการแสดง ซึ่งผู้วิจารณ์สามารถบรรยายหรือแจกแจงถึงส่วนประกอบต่างๆทั้งในลักษณะที่เชื่อมโยงหลักเกณฑ์ศิลปะสาขาต่างๆเข้าด้วยกันหรือ แยกเป็นส่วนๆก็ได้

1.2) การวิเคราะห์องค์ประกอบต่างๆ ในผลงานการแสดงนาฏศิลป์ไทย ได้แก่

(1) รูปแบบของนาฏศิลป์ไทย (Form and Shape) มีหลายรูปแบบจึงต้องศึกษาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ทั้งที่เป็นนาฏศิลป์แบบมาตรฐาน และนาฏศิลป์พื้นบ้าน ระบำ รำ ฟ้อน ละคร โขน หรือลักษณะการแสดง **รำเดี่ยว** [3] **รำคู่** [4] **รำหมู่** [5] เป็นต้น

(2) **ความเป็นเอกภาพ (Unity)** ของนาฏศิลป์ไทย การแสดงนาฏศิลป์ไทยชุดหนึ่งๆนั้น ผู้แสดงจะต้องมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เช่นการแสดงละคร รำ ผู้แสดงทุกคนต้องมีลีลาในการรำรำให้เหมาะสมกับการแสดงแต่ละประเภท เช่น ละครชาตรี ผู้แสดงทุกคนจะต้องรำแบบละครชาตรี หากเป็นการรำแบบละครโน ผู้แสดงทุกคนจะต้องรำแบบละครโน หากเป็นการแสดงระบำรำฟ้อน ทุกคนจะต้องมีลีลาท่ารำแบบระบำ รำ หรือฟ้อน เหมือนกันเป็นหนึ่งเดียว เป็นต้น

(3) **ความงดงามของการรำรำ และองค์ประกอบอื่นๆ** ได้แก่ความถูกต้อง ตามแบบแผนท่ารำ แม่ท่า ลีลาท่าเชื่อม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการประดิษฐ์ท่ารำ ความสามารถในการรำ ฝีมือในการรำ รำดี รำงาม มีความอ่อนช้อย คล่องแคล่ว สง่างาม มีลักษณะพิเศษในท่วงท่าลีลา และมีเทคนิคเฉพาะตัวผู้รำ การแสดงนาฏศิลป์ของศิลปินประเภทระบำรำฟ้อนที่พร้อมเพรียงของผู้แสดง

2) **หลักการวิจารณ์การแสดงละคร** หลักเกณฑ์ในการวิจารณ์ละครและมาตรฐานของละคร ผู้วิจารณ์ต้องเข้าใจว่าสุนทรียะของศิลปะประเภทอื่นๆซึ่งขึ้นอยู่กับรสนิยมของผู้ชมแต่ละสมัยในการยอมรับว่าอะไรดีหรืองาม สิ่งที่ผู้วิจารณ์ควรยึดถือเป็นแนวทางในการวิจารณ์ ดังนี้

2.1) **โครงเรื่อง (Plot)** หมายถึง โครงสร้างของละครทั้งเรื่อง แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนต้น เป็นการปูพื้นให้ผู้ชมทราบเกี่ยวกับวัน เวลา สถานที่ การกระทำของตัวละคร ตอนกลาง จะมีการสร้างอุปสรรค ความขัดแย้ง ทำให้ตัวละครเอกเกิดปัญหาถึงถึงจุดวิกฤต (Crises) และดำเนินต่อไปจนถึงขั้นแตกหัก (Climax) และค่อยๆคลี่คลายปัญหาในตอนปลายของเรื่องซึ่งนำไปสู่การอวสาน

การวิจารณ์โครงเรื่องมีข้อที่ควรพิจารณา ดังนี้

1. เหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในละคร ชัดเจนหรือไม่
2. เหตุการณ์ที่จะนำไปสู่จุดวิกฤตเข้มข้นเพียงพอหรือไม่ เร้าอารมณ์ผู้ชมได้มากน้อยแค่ไหน
3. การจบของเรื่องเหมาะสมหรือไม่ถ้าไม่เหมาะสมควรจะจบอย่างไร
4. ละครเรื่องนี้ น่าสนใจชวนติดตามตลอดเรื่องหรือไม่
5. สิ่งใดที่ทำให้เรื่องมีความน่าสนใจมากที่สุด เช่น โครงเรื่อง ตัวละครหรือบทบาทของตัวละคร

2.2) ตัวละคร (Character) บทบาทตัวละคร(Role) และการสร้างตัวละคร(Characterization) ตัวละครเป็นผู้สร้างและดำเนินเหตุการณ์ไปตามโครงเรื่องโดยใช้บทเจรจา การกระทำและพฤติกรรมซึ่งสอดคล้องกับบุคลิกลักษณะของตัวละครแต่ละตัว บทบาทของตัวละครจะต้องแสดงให้เห็นเหมาะสมกับลักษณะของตัวละครนั้นๆ ได้แก่ บุคลิกลักษณะ ฐานะความเป็นอยู่ทางสังคม ภาษาที่ตัวละครพูด กิริยา มารยาท ทัศนคติของตัวละครที่มีต่อตัวเอง ผู้อื่นและโลกภายนอก

การวิจารณ์ตัวละครมีข้อที่ควรพิจารณาดังนี้

1. การสร้างบุคลิกลักษณะของตัวละครมีชีวิตจิตใจคล้ายมนุษย์จริงหรือไม่
2. ตัวละครสามารถดึงดูดให้ผู้ชมมีอารมณ์คล้อยตามได้มากน้อยเพียงใด
3. ตัวละครสามารถแสดงได้สมบทบาทเพียงใด ตีบทแตกหรือไม่

2.3) แนวความคิดที่เป็นแก่นของเรื่อง (Theme) จุดประสงค์การวางแนวคิดของเรื่องก็เพื่อให้เนื้อเรื่องน่าสนใจ แม้ว่าละครจะเป็นเพียงเรื่องที่สมมุติขึ้น แต่ส่วนใหญ่มีเค้ามาจากความจริง ผู้ประพันธ์บทละครจะต้องมีแนวคิดว่าจะทำให้ละครดำเนินไปสู่จุดหมายได้อย่างไร แนวคิดของละครมีหลายแนว เช่น เพื่อความบันเทิง สะท้อนปัญหาชีวิต ปัญหาสังคม เป็นต้น ข้อที่ควรพิจารณาในการวิจารณ์ มีดังนี้

1. ละครแล้วได้ประสบการณ์ แนวคิด ปรัชญาอะไรบ้าง
2. เห็นด้วยกับปรัชญา แนวคิดของเรื่องหรือไม่
3. แนวคิดที่ได้จากการชมละครเกิดขึ้นในชีวิตจริงได้หรือไม่
4. บทเจรจาของตัวละคร มีคติ คำคมที่น่าจดจำบ้างหรือไม่
5. เนื้อเรื่อง ฉาก ตัวละครมีความเหมาะสมสอดคล้องกันหรือไม่

2.4) ภาพที่เห็น (Spectacle) หมายถึง ฉาก การแสดง และทัศนองค์ประกอบต่างๆต้องสอดคล้องกับตัวละคร สร้างบรรยากาศที่เหมาะสม สร้างอารมณ์ที่สอดคล้องและเป็นไปอย่างสมเหตุสมผล ช่วยเสริมให้การดำเนินเรื่องน่าสนใจและการแสดงบทบาทของตัวละครมีความสมจริง ทั้งนี้ต้องคำนึงถึง ทัศนองค์ประกอบต่างๆ ซึ่งหมายรวมถึงสิ่งที่ผู้ชมรับรู้ได้ด้วยสายตา อันได้แก่ นาฏการของผู้แสดง(Movement or Action) ฉากอุปกรณ์ประกอบฉาก(Scene and Props) เครื่องแต่งกาย และการแต่งหน้า(Costume and Make up) แสงสี (Lighting) และเทคนิคพิเศษ(Special Effect) ข้อที่ควรนำมาพิจารณาในการวิจารณ์ มีดังนี้

1. ทัศนองค์ประกอบต่างๆ สอดคล้องกับตัวละคร สร้างอารมณ์ สร้างบรรยากาศได้สมเหตุสมผลหรือไม่
2. ฉาก อุปกรณ์ประกอบฉาก เครื่องแต่งกาย และการแต่งหน้า ถูกต้องตามเนื้อเรื่องและเหมาะสมกับยุคสมัยหรือไม่
3. ฉาก และทัศนองค์ประกอบช่วยให้การแสดงละครสื่อความหมายได้สมจริงหรือไม่ การแสดงน่าตื่นเต้น มีชีวิตชีวา ชวนให้น่าติดตามโดยตลอดหรือน่าเบื่อหน่าย
4. ตัวละครตีบทแตกหรือไม่ ตัวละครแสดงได้เป็นธรรมชาติจากความรู้สึกภายในหรือเป็นการกระทำที่จงใจเสแสร้งแกล้งทำ
5. ผู้แสดงสามารถทำให้ผู้ชมละครเกิดความรู้สึกสะเทือนอารมณ์ได้ตามความมุ่งหมายของบทละครหรือไม่ ผู้วิจารณ์ละครที่ดี นอกจากจะมีความรู้อย่างลึกซึ้งในรูปแบบการแสดงแต่ละประเภท เข้าใจองค์ประกอบต่างๆ อันเป็นพื้นฐานในการวิจารณ์ที่ถูกต้อง สมเหตุสมผลแล้ว ควรจะมีความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ในศาสตร์ต่างๆ ที่หลอมรวมเป็นองค์ประกอบของผลงานการละครเป็นอย่างดีด้วย

ฉากและการแสดงของตัวละครที่สอดคล้องกับเนื้อเรื่องเพื่อให้เกิดความสมจริง สร้างอารมณ์ให้กับผู้ชม

แหล่งข้อมูลวิดีโอเพิ่มเติม

- [1] : <http://www.youtube.com/watch?v=golsdQXDaN>
- [2] : <http://www.youtube.com/watch?v=hJZDr4TksAs>
- [3] : <http://www.youtube.com/watch?v=golsdQXDaN>
- [4] : <http://www.youtube.com/watch?v=t9VNFxeVVrI>
- [5] : <http://www.youtube.com/watch?v=tDplkNjWIIE>

